

PRIMORSKI LIST.

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski List“ izhaja 5 in 20 dan vsakega meseca;
ako je ta dan praznik, izide dan poprej.
Velja za celo leto 1 gld., za pol leta 50 novč.

Uredništvo in upravnništvo mu je v Trstu,
Via Fabbri št. 7. — Nefrank. pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo. — Cena za inserate po pogodbi.

Tečaj I.

V TRSTU, dné 20. junija 1893.

Št. 12.

Načrti I. slov. katoliškega shoda.

V članku, ki smo ga pod gorenjim naslovom napisali v 11 št., smo rekli tudi: „Res je, da je za naše kraje sedaj važen boj za narodnost¹⁾, ker to naravnost napadajo njeni nasprotniki, a res je pa tudi, da ta boj ne bo trajal vedno, ker polagoma se bo spremenil v boj med dobrim in slabim, med vero in nevero.“ Da je temu res tako, nam jasno priča zgodovina preteklih in sedanjega stoletja. Od kar živi rod človeški na zemlji ali bolje, odkar se je ta rod po grehu odvrnil od Boga ter stopil v tesno zvezo z božjim in svojim najhujšim nasprotnikom, z vladarjem teme, zavrženim angeljem, od tedaj se je bil na zemlji neprestan boj med dobrim in slabim, med pravico in krivico; to pa zato, ker je človek sicer po svojem umu dobro vsaj nekoliko spoznal in po njem hrepenel, pa njegova po grehu popačena narava ga je vlekla k slabemu.

Vse krvave vojske starodavnih in poznejših časov, v katerih so tekli potoki človeške krvi, kaj so bile drugzega ako ne boj med pravico in krivico, torej med dobrim in slabim? In koliko učenih knjig, katere so napisali že paganski modrijani, ki so vsaj nekoliko spoznali, kako globoko je zabrel in naravno propal rod človeški, mar ni bil to boj proti razbrzdanim strastem, boj proti slabemu? enako tudi knjige krščanskih učenjakov, ki so branili resnice sv. vere, mar ni bil to boj proti laži, torej proti slabemu? Od druge strani pa protiverske in brezbožne knjige (v naših časih posebno časopisje), po katerih brezvestni in brezbožni ljudje trosijo med svet Bogu in veri popolnoma nasprotno nazore, mar ni to strasten boj proti dobremu? Visoko in ponosno dviga dandanes, kolj ko kedaj, svojo zastavo društvo tripičnih bratov, framasonov — in kaj hočejo? komu so napovedali vojsko? Kristusovej Cerkvi, krščanstvu, Bogu! Kristus in Lucifer, to sta dva vojskovodja, pod kojih praporoma se zbirajo prebivalci cele zemlje v odločilen boj, v boj med dobrim in slabim. Zato je Kristus sam rekel, da je prinesel na zemljo vojsko.

In ta toli razvnet in strasten boj, ki se zlasti dandanes bije med raznimi narodi, kaj je drugzega, kakor boj med pravico in krivico, torej med dobrim in slabim? Zakaj, da hoče en narod sosednega zatreči, to je krivica, in da se zatirani brani, to je

pravica. Zato pa moramo tudi priznati, da je boj od strani zatiranega naroda potreben, pravičen, ker sloni na naravnem pravu, da sme vsakdo sebe braniti, če ga kdo napada.

Ta narodnostni boj, ki za sedaj najbolj zanima slovenski narod, katerega tlačijo od vseh strani njegovi nasprotniki, se bije večinoma za govorico, za jezik (vsaj na mejah); jezik je pa le zunanji izraz notranjih misli in čutil, je sredstvo, po katerem duša naša prijavlja zunanjemu svetu svoje mišljenje in čutenje; zato pa trdimo, da se mora ta boj polagoma preseliti na drugačno bojišče, da se bo spremenil v boj proti duševnim nazorom. Ti nazori pa so ali krščanski ali nekrščanski, so dobri ali slabi, torej zopet boj med dobrim in slabim. Do tega boja mora dosledno priti, česar nas uči skušnja; tam kjer je potihnil boj za narodni obstanek, za jezikovne pravice, nastal je boj med različnimi nazori, boj za načela.

Naj pa nikdo ne misli, da smo hoteli s temi besedami napovedati komu vojsko; napisali smo te vrstice le v pojasnilo, da vsakdo naših čitateljev ve, zakaj da hočemo razpravljati resolucije I. slov. kat. shoda. Nam se zdi to potrebno in koristno, zato da se bolj utrdi pri našem ljudstvu krščanska vera, proti katerej, kakor smo rekli, se bije posredno ali neposredno hud boj, in katera edina zamore človeka rešiti večnega pogina, pa tudi slovenski narod časnega propada; zakaj kdor ima versko prepričanje in po njem vravna vse svoje življenje, ta je značajan in pravičen; takih mož pa je nam ravno treba, ako se hočemo ustrajno boriti za narodni obstanek in slednjič tudi zmagati. Iz tega je pa zopet razvidno, da sta si boj za vero in narodnost v tesni zvezi; narodnost brez vere nima podlage, kar pa nima podlage, propade. Kdor se poteguje za vero in brani verska načela, se bori tudi za narodnost; ker pa so verska načela nespremenljiva, večna, zato so tudi najtrdnjša podlaga za vzako delovanje, torej je tudi mnogo uspešnejši boj za narodnost, ako se opira na verska načela, kakor pa če ne sloni na teh načelih.

Po teh besedah pa preidimo na izdelovanje naloge, katero smo si zastavili. Kako začnimo, da se uresničijo ali dejanski izvršijo resolucije sklenjene na I. slov. kat. shodu?

Pri kat. shodu v Ljubljani je bilo iz Primorskega izbranih v stalni odbor za II. kat. shod šest

¹⁾ Besede, ki sledijo, so bile po tiskovni pomoti izpuščene, zato tu popolnoma dotični stavek.

môž, trije za Trst, trije za Gorico. Ti imajo nalogo skrbeti zato, da se izvršijo sklepi I. kat. shoda. Dobro vemo, da so dotični gospodje odborniki v zak v svojem delokrogu obloženi z delom, ali nekaj je pa treba vendar storiti, da ne bo kat. shod samo na papirju.

Dobro bi bilo in za vzajemno delovanje zlo potrebno, da bi se sestavil za vse Primorsko en sam odbor z enim predsednikom in z dvema podpredsednikoma. Predsednik naj bi vodil občna dela, ki se tičejo cele Primorske, podpredsednika pa vravnala one zadeve, ki so samo za Trst ali samo za Gorico. Tako bi bil en sam odbor, pa dva pododborna na Primorskem.

Odbor pa naj bi se tako pomnožil, da bi imel svoje člane in zaupne može po vseh dekanijah; s

tem bi se iz jedne strani odboru delovanje olajšalo, iz druge pa tudi njegov upljiv tembolj razširil. Odbor naj bi času in kraju primerno razpravljaj resolucije kat. shoda, skliceval shode, ustanavljal društva, podpiral katoliško časopisje itd. Tako mislimo in upamo, da se bodo dale najboljše izvrševati omenjene resolucije, ker po odboru bi bili združeni, zedinjeni; v edinosti pa je moč.

Náš listič pa naj pomaga, kolikor more, da se začeto delo dobro izvrši, s tem da poljudno pojasnuje sklepe I. slov. katol. shoda, posebno tiste točke, ki so za nas bolj ugodne in potrebne. Na prvem mestu stoji za naše sedanje razmere toli v verskem toli v narodnem pogledu prevažna resolucija o šoli, o katerej nam bo torej govoriti v prihodnjih številkah.

Sv. Oče Leo XIII.

Škof v Peružiji.

Škofovanje Joahima Pečija v Peružiji je bilo burno. kakor je burno bilo vladanje Pija IX. na rimski stolici. Krivi nauki o Bogu, o Jezusu Kristusu, o sv. evangeliju, o sv. veri, o duhovščini, o rimskem poglavarju so se bolj in bolj širili po Italiji. Kdor bi mislil, da je gnala Pijemonteze k oropanju papeževega posestva želja po slavi ali po edinosti cele Italije, bi se motil. Liberalizem, ki ni družega nego mržnja do vsega, kar je svetega in božjega, ki se še posebno zaganja v posvečeno osebo Kristusovo, liberalizem edini je kriv, da se je cerkev oropala in rimski papež ponižal.

Kako je sodil Joahim Peči o tedanjem brezverskem gibanju in kako opominjal svoje vernike?

Liberalci hočejo imeti omiko brez Boga in brez vere, da naj bodo ljudje samo ljudje, ne kristjani! Nasproti temu krivemu nauku je povzdignil Joahim Peči že l. 1847. svoj glas, o priliki prve obletnice vladanja Pija IX., rekoč: Prava omika, zlasti družinska omika in prava prosveta je mogoča samo v Bogu in v pravi Cerkvi Kristusovi! Ne tako toraj, kakor se je izrekel neki deželni in državni poslanec kranjski, češ, ako sprejmemo mi Slovenci katoliški program smo izgubljeni — nimamo več ljubezni, lepote, pesništva, umetnosti itd.!

Samo v sv. katoliški cerkvi, ki je mati ljubezni, lepote, umetnosti, resnice in pravice je prava družinska omika mogoča! Toda — pravi škof Peči — da bo vera blagodejno vplivala, treba je, da se podučuje čista in da se je vsi stanovi oklenejo. To

LISTEK.

Doma najboljše.

Pred desetimi leti bila je v Brdih na pustni torek kmetska ženitnina. Posebnega na tej ženitnini ni bilo, ker sta bila ženin in nevesta uboga. Ženin je imel malo hišico ter zraven nje mal vinograd, v katerem je prideloval dobro vino. Nevesta pa je imela nekaj malega denarja, kateri jej je zapisala za doto njena stara teta, ki je že od mladih nog služila v mestu. Zakonska je sicer združila ljubezen, ali prave sreče v hišo le ni bilo, četudi sta bila oba še precej pridna. Zakaj da Bog včasih odteguje svoj blagoslov tudi dobrim ljudem, ne moremo umeti, to je njegova skrivnost, ker potov božjih človek razumeti ne more.

Nekaj časa sta mož in žena še dobro skupaj živela. Ko je pa mož videl, da gre vse rakovo pot, postajal je vedno čmernejši, zbadal je svojo ženo, da ni imela nič dote, da je prišla ž njo nesreča v hišo, in druge take reči. Žena je nekaj časa prenašala to besedovanje moževo, da bi se bila pa popolnoma udala v voljo božjo, zato jej je manjkalo prave krščanske potrpežljivosti, ki si tudi v revii ve pomagati in vse prenese zavoljo Boga.

Ana — tako je bilo ženi ime — imela je v mestu prijateljico, s katero ste v mladih letih skupaj služili; ta se je odpravljala v Aleksandrijo iskat sreče.

„Kaj, ko bi tudi jaz poskusila svojo srečo v Aleksandriji“ misli si Ana; „morebiti bom živela bolj zlahka in ne bo mi treba poslušati čmernega moža“.

Nekega dne reče Ana svojemu možu: „Teta v N. je zbolela in potrebuje dobre postrežbe, jutri moram pogledat, kako jej je, saj veš, da mi je dosti dobrega storila“.

Mož ne pomišlja dolgo, ampak jej hitro dovoli v nadi, da bi Ana po smrti tete mogla še kaj denarja dobiti.

Rečeno, storjeno; Ana se odpravi od hiše, pustivši moža in malo dete, ter gre, — ali pot jej ni bila do bližnjega mesta, temveč naprej čez morje v Aleksandrijo, kakor ste se bili dogovorili s prijateljico.

Pretekli so trije dnevi ali Ane ni bilo še domov; mož si misli, gotovo je teta zelo bolna in mora Ana pri njej ostati; čez teden dni pa čuje ubogi mož novico, da je njegova žena s prijateljico pobegnila v Trst in od tam v Aleksandrijo služiti si belega kruha.

Mož si nekaj časa ni vedel pomagati; jezilo ga je vse, in v tej svoji jezi je jel popivati ter zapravljati težko prislužene novce.

Pisma od Ane ni bilo nič. Ni se brigala ne za moža, ne za dete, živela je tako, kakor živi toliko zaslepljenih žen in deklet, ki gredo v Aleksandrijo služiti kruha, ter večkrat pozabijo Boga in

naj bi pomislili tisti, ki bi radi vsem ustregli in vse pomešali v en koš: vero in nevero, katoličane in liberalce! Sv. vera mora biti čista in brez madeža! Zato jo je treba nevstrašeno oznanjevati vsem stanovom brez izjeme, brez poklonov in brez pridržka! S tem si bomo vzgojili narod omikan, kakoršnega bi radi imeli!

Iz pastirskih listov Joahima Pečija odseva se globok razum, odločna volja in pa rahlo srce. Izmed vseh pastirskih listov pa se posebno odlikuje pastirski list od 12. febr. 1860. to je malo pred pije-montežkim napadom na Peružijo. Ogladati si ga hočemo nekoliko bolj na tanko, ker razvija v njem Peči svoje nazore o rimskem vprašanju, katere še dandanes zagovarja.

Garibaldinci so takrat obrnili ves svoj pozor na papeža in njegovo posestvo. Bil je en glas: Papež ne sme imeti posvetne oblasti, drugače ne bo Italija edina! Tako so govorili liberalni jeziki. Peči pa je v omenjenem pastirskem listu postavil se v bran, piše: Noben dogma (verska resnica) ni, da mora imeti papež posvetno oblast! Toda njegovo posvetno vladarstvo, njegova neodvisnost in prostost je v tesni zvezi s papežtvom, kakoršno hoče imeti Kristus. Brez posvetnega, neodvisnega vladarstva je papež kakor drugi podaniki zvezan in za vsakim korakom mu je policija. Vzroki, ki nas silijo braniti papeževo vladarstvo z vsemi močmi in z vsemi močmi in dovoljenimi sredstvi so:

1. Papež mora čuvati načela sv. katoliške vere, da ostanejo čista in brez madeža. Ako pa je papež podanik tuje oblasti, nastalo bi lahko z vlado, zlasti, če je brezverska, nasprotje in vlada bi rabila silo. Papež bi ne mogel več prosto zagovarjati in braniti katoliških načel! Iz tega je razvidno, da je bila božja volja, da so papeži prišli s pomočjo kristjanskih cesarjev do samostojne vlade.

2. Papež mora skrbeti za vse narode, da se povsod ohrani čista vera in širi edino prava omika

svoje domače. Ali jim pa more ptuje mesto in v njem slabo življenje prinesiti prave sreče? Ne, kopljejo li take ženske dostikrat rani grob sebi in svojim domačim, ter napravljajo neizmerno gorjaj?

* * *

Ana je slabo živela celih osem let. Skoro je bila že pozabila svojo domovino, moža in otroka, ali polagoma se je v njej vendar začela buditi vest, ki jej je očitala, da ni prav storila, da ni na pravem potu in da jo ta pot pelje v globoko brezno pogube. Utehe ni našla nikjer, le edina sveta vera jej je še ostala kot rešilna deska sredi morja, potem ko se je potopila ladija. Po dolgem času šla je zopet v cerkev, dobila dobrega spovednika in svetovalca, ki jej je pokazal edino pravo pot do mirne vesti in sreče. Vsa skesana sklenila je Ana iti zopet domov pogledat, kaj in kako se tam godi, pritisniti na svoje srce dobrega moža ter ljubelega otroka.

„Toda! Bode li hotel moj mož poznati še svojo Ano?“ govorila je sama seboj, „me-li ne bo pahnili v stran kot nezvesto ženo? In dete? Kako mu bom pač mogla dopovedati, da sem jaz njegova mati? Ne bo li segalo po drugej materi, ki mu je do sedaj dajala jesti in je učila moliti?“

Težko, sila težko je bilo ubogi Ani iti domov, saj je sama izpredvidela, koliko zla je provzročila se svojo lahkomišljenostjo in brezsrčnostjo.

kristjanska. Ali vlada bi svojemu podaniku ne mogla in ne hotela tega vselej dovoliti!

3. Papež mora zlasti prosto in svojevoljno obče-vati s škofi celega sveta. Toda vlada bi mu bila pri vsakem koraku za petami.

4. Papež mora sprejemati poročila iz celega sveta ter soditi pritožbe raznih narodov. Toda, kako bo italijanski kralj vse to mirno gledal, da bi se ne čutil ponižanega in razžaljenega imeti v svojem kraljestvu sodnika celega sveta, kateremu se cel svet vklanja, njemu pa nič?

5. Papež je poklican pomagati stiskanim narodom, dajati razne privilegije ter sklepati z njimi konkordat. Ali vsemu temu bi lahko vlada pot zapirala, ako bi sovražila dotične narode.

6. Kako bi bilo mogoče sklicevati cerkvene zборе, zlasti občne zборе, ako je vlada s svojimi paragrafi temu nasprotna!

7. Kako bi mogli katoličani popolnoma zaupati rimskemu papežu, ko bi vedno mislili, da dela po pritisku laške vlade, da dela tako, ker je Italijan!

Dolžnost je toraj vseh katoličanov da delamo za svobodo rimskega poglavarja. Rimska stolica mora biti središče celega sveta, zatoraj internacionalna (mejnarodna). Rim mora biti glava vseh narodov!

Ko je l. 1861. izdal piemonteški minister Minghetti okrožnico na škofo in duhovščino, da bi jih z žuganjem kaj oplašil, je nevstrašeni škof Peči spisal poslanico na rimskega poglavarja, katero so vsi umbrijski škofje podpisali; v njej zagotavljajo, da se ne dajo od nobene strani oplašiti, da živijo in umrjejo za papeža in za njegovo posvetno oblast in pravico, ki je naredba božja, da se ohrani Cerkev svobodna in sv. vera čista in brez madeža.

Tako govorimo, tako pišimo tudi mi!

„Gospod je velik,“ govorila je vsa skesana, „odpusil mi je greh, vsprejel me zopet za svojo hčer. On mi bo tudi pomagal ter pripravil mojega moža, da me ne bo pahnil od sebe.“

* * *

Domov! Kako sladka beseda za otroka, ki je dolgo ločen od svojih roditeljev; domov, ljubeznjivi glas za vojaka po končanej vojski in zmagi; domov, srčni glas za izgubljenega skesanega sina vračajočega se v naročje ljubelega očeta!

Tudi Ana je šla proti domu ali le težkim in žalostnim srcem. V živem spominu so jej bili tisti časi ko je kot slaba žena in brezsrčna mati ostavila moža in dete, ter šla iz domovine v ptuji svet, iskat lahkega življenja!

V Trstu je stopila iz ladije, ki jo je pripeljala iz ptujega mesta. Stara znanca, pri kateri se je oglasila, jej v kratkih besedah pove zgodbo njenega doma. „Mož tvoj,“ pravi, „umrl je v velikej bedi; ko je videl, da si mu postala nezvesta, udal se je pijančevanju ter je počasi zapravljal svoje premoženje, dokler ga pijača ni spravila v rani grob. Teta umrla je leto pozneje, otrok pa živi pri ptujih ljudeh — očeta je komaj poznal, matere nikoli. To je žalostna povest iz tvojega doma —

Molče je poslušala Ana pripovedovanje svoje znanke, potem pa je vzdihnila rekoč: „Pravičen si Gospod, poplačal si me, kakor sem zaslužila; vendar

Cerkev in šola.

Rim in nasprotniki rimskega papeža.

Iz kakšnih uzrokov cenijo nasprotniki papeštva Rim nad druga mesta v Italiji? — tako piše katoliški italijanski list. — Morda zavoljo njegovih starinskih podrtin? Saj imajo tudi mesta Girgenti, Sirakuza, Pesto in Pompeji znamenite starine. Ali zavoljo njegove zgodovine? Pa tudi Milan, Benetke, Pisa in Siena krijejo zaklade umetnosti. Ali zavoljo prijetnega življenja in krasote novodobnih mest? Pa v tem pogledu je Rim jedno zadnjih med večjimi mesti v Italiji.

Ne, ljubezen liberalcev za Rim nima uzroka, ne podlage; ona je gola fraza izmišljena od frama-sonov z namenom, da bi uzeli papežu moč ter ga zaprli v Vatikan. Glede na ta namen se liberalci vnemajo, kriče in ploskajo, ko se jim ponudi prilika zato; ko pa ta prilika preide, prevlada v liberalcih zopet mržnja in zaničevanje Rima.

Rim, sedež namestnika Kristusovega, središče, iz katerega se razliva po vsem svetu luč resnice in doni glas pravice, ta Rim govori vse drugače na srca katoličanov. Če tudi bi Rim ne imel koloseja, ne forum-a, ne cerkve sv. Petra, ne vatikanskih muzejev, Rim s papežem bi bil vendar enako slavno mesto, kojega tla bi hodili poljubovat vsi narodi zemlje, to pa zato, ker misli in čuti vernega kristjana za Rim niso gole besede brez pomena kakor so misli in čuti brezvernega liberalca, kateri — govorite mu, kolikor hočete o veri in poeziji — v svojem življenju ne razume drugega kakor to, kar je.

Katoličani v Zürichu v Švici.

Za časa nesrečne novotarije na Nemškem, katero je zakrivil znani krivoverec Luther, je v Švici v mestu Genovi zloglasni Kalvin tako besnel zoper

ne zavrzi me, vzemi zopet v naročje skesano svojo hčer“. Šla je proti domu, prišla v zelena Brda ali vsprejeli so jo pod streho ptuji ljudje, ker v prejšnji njeni domačiji stanovali so drugi.

* * *

Sedaj je od tega deset let. V lepih Brdih obhajala se je še marsikatera ženitnina po starej veselej navadi. Tudi v hiši, ki je bila prej domačija naše Ane, imeli so letos ženitnino, poročila se je hči novega gospodarja. Vse je bilo veselo; po ženitnini pa se je nevesta s svojim ženinom odpeljala na novi dom čez hrib v drugo faro. Tam doli na koncu vasi pa je ženitovanski voz srečala Ana, vračajoča se s polja. V duši so se jej vzbudili spomini nekedanjih dni, ko je tudi ona ostavila isti dom, v kateri se pa ni več povrnila. Gledaje za vozom govorila je sama seboj: „Srečna vsaka, ki ostane v domovini in med svojim ljudstvom išče sreče; z malim zadovoljna, postane gospodinja velikemu in je zvesta mati svojim otrokom —“

Kaj pa se je zgodilo z Aninim sinom? Teta njegove matere zapustila mu je vse premoženje s željo, da bi se šolal. Prišel je v dobre roke v nek zavod v mestu in se počasi pripravlja za svoj poklic. Svojo mater pa ljubi iskreno in obeta jej biti krepka podpora v dnevih njene starosti.

kat. Cerkev, da so se malone vsi meščanje poprijeli njegovih krivih nauk, enako pa tudi v Zürichu, kjer je trosil krivo vero neki Zvingli. Genova se je imenovala tedaj mesto Kalvinovo, Zürich pa Zvinglijevo. Toda v novjšem času so se v Švici zopet vzbudili katoličanje. V Zürškem okraju je bilo pred 30 leti samo 18.000 katoličanov, sedaj pa jih šteje že 50.000, od teh jih je samo v mestu Zürichu 40.000. Katoličanje tega mesta so osnovali svojo stranko, stopili odločno v boj pri volitvah ter dosegli že precejšen uspeh, ker so l. 1888. s svojimi glasovi odpravili verski vzgoji škodljivo šolsko postavo. Kedaj bo pa pri nas nastopila odločna katoliška stranka po deželnih in v državnem zboru, da se začno že enkrat preustrojevati nesrečne brezverske postave, katere so nam skovali sovražniki katoliške Cerkve?

Židje v Berlinu.

Kakor po vseh svetovnih in drugih večjih mestih v Evropi, dobivajo tudi v glavnem mestu nemškega cesarstva židje vedno večji upliv na javno življenje. Nemška „Kreuzzeitung“ piše, da so vsa sodišča v Berlinu napolnjena s židovi. Pri prizivnem sodišču je med 54 odvetniki 36 židov, sodišče prve instancije ima 158 kristjanov (katoličanov in protestantov skupno), pa 345 židov. (!) Od 150 javnih notarjev je 54 židov. V eni sobi nekega sodišča so bili vsi židje izuzemši zatočenca in dva orožnika. Splošno zavzema židovstvo v Berlinu 36% pri uradnikih, 60% pri zdravnikih, 70% pri odvetnikih in od vsega prebivalstva je židov 8 odstotkov.

Narodno gospodarstvo.

Narodna ekonomija.

Slučajno sem naletel na knjigo, ki govori o narodni ekonomiji; ima tudi obsežen imenik knjig, ki so bile izdane v raznih jezikih o tej stroki, le slovenske nisem mogel dobiti nobene. Iskal in popraševal sem po takih spisih a dobiti nisem mogel nič, zato sem prišel do prepričanja, da Slovenci o tej stroki nimamo še nobene knjige. V zadnjih 50 letih smo književno mnogo napredovali, da se nam čudijo za to celo naši nasprotniki, a do tega vendar še nismo prišli, da bi nam kdo spisal knjigo o narodni ekonomiji.

Namenil sem se torej napisati tu nekoliko podatkov o tem predmetu; da ne bodo popolni, priznam že naprej sam, ker je vsakemu lahko znano, da ni bil prvi spis v katerekoli stroki popolen. Jako me bode veselilo, ako mi dovolitje v to prostora, tem bolj pa, ako se dobijo gospodje, ki bodo popravljali in dopolnjevali moje podatke. Preidem k predmetu in pričnem pojasnjevati:

Splošni pojmi. I. Potreba. Ta beseda je gotovo vsakemu znana, a nje pojem le malokomu. Da si ohranimo življenje in zdravje moramo imeti marsikaj, in vse to imenujemo z eno besedo potreba. Dokler nimamo onega, česar potrebujemo, smo nezadovoljni in iščemo, kako bi si to pridobili. Nam kot katoličanom bi morala biti glavna potreba skrb, da si pridobimo kaj za dušo v večnosti, a potreba nam je, da skrbimo tudi za telesni obstanek, ker

Bog nam ga je dal in njemu smo odgovorni. Skrbni moramo biti v prvi vrsti za vero, ki nam daje potrebno za dušo in v drugi vrsti za ono, kar nam pomaga vzdrževati telo. Potrebe se različno spreminjajo. Danes potrebujemo marsikaj, česar v srednjem veku niso potrebovali; omikan narod potrebuje marsikaj, česar ne potrebuje neomikan in nasprotno.

Potrebe človeka zamorejo se številno množiti, ker človek je bitje, ki ima prosto voljo, zato si lahko napravlja svojevoljno potrebe. Tudi žival čuti razne potrebe, a ker nima proste volje, ostale so jej prvotne. Večje število potreb čuti narod, tim bolj je napredoval, tim bolj se olikal. Potrebe nam kažejo torej omiko naroda, a škodljive so, če se kažejo v sledečih slučajih:

1. Ako se množe potrebe, a ne krepí se gospodarstvo, delavnost in varčnost, pridnost in poštenost pri delu.

2.) Ako se množe samo potrebe telesa, a duševnost se zanemarja, kot da bi človek živel samo ob kruhu.

3.) Ako se množe nenravne potrebe.

4.) Ako se zadovoljuje potrebam nerazumno s potratnostjo.

5.) Ako se množe potrebe prenašlo, tako da nemoremo priskrbovati sredstev v zadovoljitev.

Iz Dolinske županije. (Konec). Naša dežela Istrska je sploh slovensko-hrvatska, izvzemši ozki rob ob morju. Prebivalci tega roba se sploh s kmetijstvom le malo pečajo. Velika večina teh bavijo se le z ribarstvom, izdelovanjem soli in pomorsko trgovino. Toda vlada vsega tega nič ne poštevata ter pusti, da kulturni svet, popolnoma nevede ali celo nasproten slovanskemu jeziku, tej večini gospoduje.

Mi Slovani sicer nismo toliko neposledni, da bi zahtevali to, kar italijani sedaj sami vživajo, vendar pa, enake pravice hočemo in moramo zahtevati! Zahtevati pa moramo vsi, v prvi vrsti pa sploh vse slovenske in hrvatske kmetijske zadruge. Ta zahteva naj bi bila, da se na vinarski kmetijski šoli v Poreču ustanove dva oddelka in sicer slovansko-italijanski. Taka ustanova je že na kmetijski šoli v Gorici — zakaj pa ne bi bila tudi v Poreču? V tem smislu vložila je že tukajšnja zadruga prošnjo na poljedelskega ministra, ter v isti navedla tudi nasledke, kateri našega kmetovalca v pomanjkanju tega zadenejo. Rešitve te prošnje nismo še dobili ali skorej gotovi smo, da bo ta prošnja le glas upi-jočega v puščavi. Če bi pa združeno zahtevali, mora nam vlada zahtevo ugodno rešiti. Toliko za danes, prihodnjič kaj družega.

Politični pregled.

Notranje dežele. — *Trst.* Volitve za mestni in deželni zbor so končane. Progresisti imajo vsega skupaj 35 poslancev, laški konservativci 14 in Slovenci 5, ki so voljeni v okolici. Slovenski poslanci so: V I. okraju dr. Andrej Sancin; v III. vitez J. Nabergoj; v IV. Franc Dolenc; v V. vitez J. Nabergoj; v VI. Janez Gorjup. Ker je g. vit. Nabergoj voljen v dveh okrajih, bo ena nadomestna volitev. V II. okraju zmagal je progresist Mauroner, nadjamo se, da zadnjikrat, ker je imel narodni kandidat zdaj več glasov, nego pred tremi leti, kar kaže, da volilci spregledujejo, kdo bi moral biti njih zastopnik in kdo ne.

Dunaj. V delegacijah je vnanji minister Kalnoky razkladal splošni vnanji položaj, in povedal, da je trodržavna zveza povse trdna, in se odnošaji z Nemčijo in Italijo niso nič premenili; da so odnošaji z ostalimi državami jako prijateljski; da se po vsej Evropi utrjuje mirovno čuvstvo, in je vedno gotovje, da se ohrani mir; da splošno razoroževanje sicer še ni mogoče, pa je že to nekaj, če se novemu oboroževanju naredi konec. Gledé Rusije naglašal je minister, da car in odločujoči faktorji želé miru in so prijazni Avstriji; da so premembe v Srbiji ugodne za našo državo, in da balkanske zadeve sploh ne vznemirjajo javnega mnjenja. Ozir Bosne in Hercegovine je rekel minister Kalay, da se šolstvo lepo razvija, verskih šol je že 93; odkupovanje kmetij se polagoma vrši, da je že 10.000 od begov neodvisnih kmetij; trgovina napreduje, kar dokazuje rastoči vvoz in izvoz raznega blaga; v povzdigo obrtnije osnovala so se razne fužine in tovarne, v katerih delajo večinoma domačini.

Ker državni zbor počiva, delajo permanentni odseki. Obrtni odsek povabil je najprej Dunajske strokovnjake, ki so razpravljali o odgovorih na razna vprašanja, katerih radi pomanjkanja prostora ne moremo naštevati, omenimo naj le nekatere bolj zanimive stvari. Pri vprašanju o nedeljskem

počitku je Austerlitz, dasi žid, poudarjal, da bi se njegovi somišljeniki ne ustrašili celo takih določb glede nedeljskega počitka, kakoršne veljajo na Angleškem in posebno priporočal naj bodo ob nedeljah zaprte tabačne trafike. Prav odločno je obsojal dunajske trgovce zaradi tega, ker se prav nič ne brigajo za pravno in versko odgojo svojih pomočnikov in učencev. Davčni odsek se posvetuje o osebnem davku, ki bo nov davek, in morajo poslanci natančno preudarjati, da bodo branili koristi svojih volilcev.

Dijaki na Dunaju poskušajo se v demonstracijah. Rusinski demonstrirali so proti metropolitu Sembratoviču, ko se je vračal iz Rima. Jeden dijakov je nagovoril metropolita in mu očital, da je izdal rusinski narod in cerkev, drugi so jeli kričati in metati jajca! — Kakih 50 hrvatskih dijakov zbralo se je pred gostilno, v kateri stanuje hrvatski delegat Krnković in pozdravljali delegata s pereat klici, od tam so šli pred palačo ogrskega ministra.

Na Češkem imajo nemški deželni državni poslanci in drugi odposlanci nemških krajev shod, da z boljšo organizacijo svoje stranke dajo novih moči in živahnosti svoji stvari. Praški mestni svet je izrekel svoje priznanje češkim strankam, ker so ugovarjale razdeljenju češke kraljevine in izrekel obžalovanje svoje zaradi preziranja čeških poslancev v delegaciji. Na shodu moravske staročeške stranke je odvetnik dr. Fr. Webr stavil predlog, s katerim se zahteva, naj se uveljavijo krščanska načela v vsem življenju, reši v njih smislu socialno vprašanje, zakonodaja postavi na krščansko podlago, za krščanske otroke uvedejo krščanske šole.

Na Štajerskem nemški listi na vse kriplje hujskajo zoper c. kr. nadzornika ljudskih šol, dr. Jarca, češ, da ne dela za nemštvo!

V Dalmaciji odkrijejo spomenik pesnika Gunduliča, k slovesnosti pridejo hrvatski in srbski

pevci. Bog daj, da bi Gunduličeva slovesnost povsema zedinila Srbe in Hrvate.

Na Ogerskem začela se je agitacija proti gospodski zbornici, ker je obsodila vladno proticerkveno politiko. Gospodom se pa ne posreči povsod. V Požunskem mestnem zastopu odklonil se je predlog, naperjen proti gospodski zbornici, s 98 glasovi proti 37. Ob obletnici kronanja cesarja ogerskim kraljem sešlo se je 45 velikih županov, ki so pri banketu proslavljali cerkvene reforme. Kossutha zmiraj bolj proslavljajo; zdaj tuhtajo, kako bi mu nazaj pridobili domovinsko pravo, katero je bil zgubil. Vstanovila se je nova stranka, ki se imenuje nezavisna ljudska stranka, ki se bode poganjala, da se omejé prevelike pravice krone, državna posestva naj se premene v mala posestva itd. Zarad Czak-y-jevega ukaza, da se mora krst otroka iz mešanega zakona naznaniti drugoverskemu dušnemu pastirju, bje se vedno hujši boj med katoliško duhovščino in vlado. Zdaj se je najvišje ogrsko sodišče postavilo na stran vlade, ker je Komornskaga opata Molnárja obsodilo zarad prestopka proti omenjenem ukazu na 70 gld. kazni.

Na Hrvatskem dela mažaronska stranka kaj neobzirno z narodno opozicijo. V Zagrebškem mestnem zastopu je hotel dr. Bestjensky interpelirati mestnega župana radi protipostavnega obnašanja redarstva prigodom zadnje volitve v deželni zbor. Ali komaj se je bil prijavil za besedo, mu je že župan odgovoril, da ne dopušča prebrati te interpelacije, in nato so opozicij onalni zastopniki zapustili dvorano.

Nvanje dežele. — Rim. Sv. Oče Leo XIII. vedno sprejemajo romarje, ki od vseh krajev prihajajo, da se jim poklonijo. Te dni so bili pod vodstvom metropolita Sembratoviča in dveh škofov rusinski romarji, ki so bili, kar je laikov, vsi v narodni obleki, sprejeti od Njih Svetosti. Zlato rožo so podelili letos sv. Oče belgijski kraljici.

Laška vlada zmagala je v senatu v generalni debati postave, vsled katere sme vlada fond, iz katerega se plačuje pokojnina uradnikom, rabiti za vsakdanje državne potrebe. In ko bo ta fond suh — kam potem!?

Na Ruskem je cesarjev nagovor delegacij na Dunaju in Kalnoky-jevo pojasnilo o vnanji politiki naredil najboljši vtis. Čuti se, da se razmere med Avstrijo in Rusijo vidno boljšajo.

Volilno gibanje v Nemčiji je jako burno. Cesar sam je že enekrat sem izrekel svojo željo. Veliki vojvoda Badenski priporočal je volilem naj volijo take poslance, ki bodo privolili v povekšanje vojske; Nasprotnikom vojaške predloge so Kalnoky-jeve izjave o vnanji politiki dobro orožje za agitacijo. Vse kaže, da je pričakovati skrajnega boja. Vlada hoče napeti vsa sredstva, da doseže povekšanje vojske; ako novi državni zbor ne dovoli zahtevanega povekšanja, bode se z nova razpustil. V Pruski Šleziji bivajoči Slovani izdali so volilni oklice, v katerem se pritožujejo, da se Slovani odpravljajo, kakor da ne bi bili ljudje; naglašajo, da je katoliška vera v Pruski Šleziji močna podpora proti ponemčevalnim težnjam, in so za kandidata postavili učitelja Fil. Roboto, nasprotnika vojaške predloge.

Francija. Zbornica je sprejela postavbo, da državni uradniki in duhovščina nima pasivne volilne pravice. Volitve za francosko zbornico se imajo kmalu vršiti, in vse kaže, da sedanja vlada pade, in (menda zato) je obolel predsednik Carnot; junak dneva pa je Constans, ki je jako odločen in neobziren proti vsemu.

V Angleški spodnji zbornici se nadaljuje debata o irski samoupravi prav počasi, ker opozicija vsakemu paragrafu predlaga dostavkov, o katerih je treba govoriti in sklepati, da se stvar le zavleče.

V Srbiji imajo radikalei ogromno večino v skupščini, in začeli so se odstranjati vsi uradniki, ki niso pristaši te stranke.

Dopisi in razne novice iz slovenskih in drugih krajev.

Iz Mirna. Drugi binkoštni praznik je šla velika procesija iz Mirna na Grad. Potreba dežja je bila velika, zato se je tudi zbralo mnogo ljudstva iz cele okolice: iz Št. Petra, Gabrja, Sovodenj, Št. Andreža, Vertojbe in Renč; iz Bilj so prišli zbrani v procesiji do Mirna verniki iz Bukovice in Orehovelj. Procesija je bila tako mnogobrojna, da je napolnila cerkev na Gradu, dasi je cerkev jedna največjih v naši škofiji.

Mogoče da poleg suše in prigovarjanja dušnih pastirjev tudi ta procesija kaj pripomogla, da ni bil ples, kojega so prav tisti dan v Sovodnjah priredili, tako obiskan, kakor so nekateri želeli. To je pa tudi osnovelec plesa hudo razdražilo, da so si pri prvi priliki svoj žolc razlili nad nekimi mladenci iz bližnje občine Peč, češ, zakaj niste prišli v somenj! Jednega so menda tako hudo zadeli, da so mu izbili oko in je moral po nasvetu zdravnika v Gorici naravnost v bolnišnico v Trst. Take vesti so res žalostne.

Iz Barbane pri Vodnjanu (Dignano) v Istri nam je došel poziv, priporočen od Poreškega škofa, s katerim tamošnji č. g. Kurat J. Meglič trka na radodarna srca vernih katoličanov, da bi mu z milodari pomagali zgraditi malo cerkvico in šolo sredi

županije iz razloga, ker sedanja cerkvica je v jako slabem stanu, sozidana na meji kuracije ni vsem pristopna ter na zelo nezdravem kraju. Celega poziva radi prostora ne moremo objaviti, prosimo pa v imenu č. g. kurata verne katoličane, ako kdo kaj več premore, da blagovoli poslati kak milodar z naslovom: Vlč. kuracijski urad v Barbani pri Vodnjanu — Istra.

Z Št. Viške gorske planote. Ob svojem času se je govorilo in pisalo, da tudi Šebrelje se priklopijo poštnemu okraju v Dolnji Tribuši, zato baje se je ustanovil tam poštni urad. Kakor se sliši, Šebreljci nočejo pristopiti in ostanejo še nadalje pod Cerknjo. Tudi ustanovitev žandarmerijske postaje v Dol. Tribuši je menda ostala le na papirju. Pravijo, da je ni treba. Tedaj odpadejo vsi vzroki, zaradi kojih je poštni urad ustanovljen v Dol. Tribuši in ne na Slapu. In če v pošte vzmemo še kraj, prostore in osebe v Tribuši, reči mora vsak, da Dol. Tribuša ni kraj za poštni urad. Skoraj vsaki dan trgovci na Slapu na majhnem vozičku vozijo pakete v Dol. Tribušo. Opoldne pa jih postiljon zopet mimo pelje. Čudno in smešno!

Idrija pri Bači. V nekem lističu se je nekdo oglasil ter opozoril šolske oblastnije, naj pošljejo

rednega učitelja, ker g. župnik to želi. Čudno! Ako naš g. župnik res želi učitelja, gotovo bi pismenim potem to naznanil okr. šolskemu svetu. Kolikor je nam znano, do sedaj tega še ni storil. Zdi se pa, da oni dopisič je popolnoma v tesni zvezi s predlogom nekega gospoda, ki je baje izrazil željo, naj bi se popotni učitelj nastavil za Idrijo in Slap, misleč, da s tem dá zaušnico duhovnikom — ter ob enem nekemu — tu na Idriji vstreže. Mi pa mislimo, da dotičnemu gospodu niso še vzrasle veje do nebes; nevarno je, da mu jih kdo — pristriže. Kadar se bo primerno zdelo duhovnikom in šolskim oblastnjem, se bodo uže oglasili in potrebno ukrenili. Še večji kraji so in bolj potrebni šole in vendar ga nimajo učitelja. Na pr. Dol. Tribuša, Ponikve, Podbrdo, Bukovo itd. Na Bukovem čakajo učitelja uže dve leti. Zato se nam zelo čudno zdi, da imajo Mostarji preveliko skrb za našo šolo.

Marsikaj še bi rad zapisal, pa ker vem, da sl. uredništvo ima sto obzirnov, zato odložim pero.

Iz Brd. — Dolgo časa trpeli smo veliko sušo; a sedaj dežuje skoro vsako popoldne. Zvonenje po vseh vaseh naznanja nam dan za dnevom, da se zbirajo na nebu točonosni oblaki, in opominja nas, da naj se vsi k vsemogočnemu obračamo, proseč Ga, da naj nam prizanese, in odvrne od nas sicer zaslužen šibo. Dolgo zvonenje ob hudem vremenu bi se lahko nekoliko skrajšalo; menim, da bi bilo dovolj, ako bi se ljudstvo s kratkim zvonenjem opozorilo, da se nevihta bliža.

Dne 12. t. m. je napravila toča veliko škodo v okolici Kormina. Ravno ta dan je vrh Pevme (v Borjači) strela ubila moža na ognjišču sedečega okoli 35 let starega Otroku in ženi na podu se ni nič zgodilo hudega. Pomisleka vredna je ta nesreča za vse one, ki imajo vedno strela na jeziku.

Lansko leto je toča Kojščansko faro najbolj pobila. Vsled tega nastala je velika revščina. Da bi si ljudje kaj zaslužili, podelila je vlada za popraviljanje naših cest 1000 gld. Nekoliko pozno došel je ta tisočak, a vendar je dobro došel. Pritrkal bo pa ta še družega, ker za delo, ki se je pričelo, ne bo zadostoval. Jel se je namreč ravniti mali pa zelo strmi klanec pri vhodu v Kojško.

Govori se, da se bo v kratkem začela delati cesta iz Višnjevika čez Breg in skozi Cerje do Vrhpolja. Čas bi bil, da bi se vendar enkrat zadnji del Brd, kjer trta najboljšo kapljico obrodi, in kamor kupci najraje zahajajo, z ostalim svetom zvezal. Cesta bo ravna in napravila se bo brez posebnih težav. — Tudi Zapotočani dobili so od vlade nekaj denarja za popraviljanje ceste od Kobalarja do Vrhovlja. Po tej nevarni cesti dan za dnevom vozijo Zapotočani les in seno v Brda. Tudi briški posestniki vsak dan s težko obloženimi vozovi po njej vozijo. Veliko nesreč se je že pripetilo na tej cesti. In tako potrebni cesti prihaja se s tako pičlo podporo na pomoč! Primeroma prav velika svota denarja podelila se je pa za cesto od Marijacelj do Kobalarja. Ali je res ta del ceste tako silno potreben?

Deželni odbor je zavrnil prošnjo Kojščanov za pridruženje k Štvrjanski županiji. Kojščani pa nočejo mirovati; vložili so zopet prošnjo za odcepljenje od Šmartna in pridruženje k Štvrjanu. Če se jim noče dovoliti ne samostojne županije, ne pridružiti se Štorjancem, naj bi se jim dovolil saj lastni gospodarski svet.

Do zdaj nam polje obeta prav dobro letino. Črešnje so obilno obrodile, in se precej drago prodajajo. Trta je lepo zarodila, sadno drevje se že zdaj pripogiba pod težo, katero nosi. Ako nas do brotljivo Bog obvaruje hudega vremena, se bo vbogo ljudstvo nekoliko spomoglo. Cena vinu zelo raste; prodaja se htl. po 27—28 gld. Vina pa je malo več dobiti.

Katoliški shod v Korminu. Goriško katoliško društvo „Circolo cattolico“ je priredilo v proslavo papeževega jubileja v Korminu nekaj katoliški shod 11. junija. Govorili so trije govorniki obiloštevilnemu občinstvu. Sklenilo se ni ničesar. Zanimanje bilo je veliko. Vsa bližnja duhovščina in mnogo odličnih oseb bilo je navzočih. Vsa slavnost bila je jako spodbudljiva.

Katoliški shod v Mirnem vršil se je dostojno. Stvarno o delavskem vprašanju so govorili preč. g. župnik mirnski, dr. Pavlica in g. Pavletič, jurist iz Podgore, v veliko zanimanje mnogobrojnega občinstva. Slava g. župniku, ki ume tem potom buditi in vtrjevati katoliško zavest v svojej župniji. Dal Bog in požrtvovalnost za vero in narod vnetih rodoljubov, mnogo taci poučnih shodov. Sad in blagoslov božji ne bo izostal.

Dopolnilne volitve v Ločniku so zvršene. Lega nazionale je zmagala z 20 glasovi. V Israelu so pijani veselja drago kupljenega. Gosp. grofu Žigi Attems v Podgori so pretili, da mu porežejo trte, ako se bo mešal v volitve. Ker se značajni mož ni dal preplašiti in storil svojo avstrijsko dolžnost mu je hudobna roka vvila nekaj trt. Menda že imajo ptička. Lega sedaj skuša se oprati, češ, ona ni agitovala; le konservativna stranka je napenjala vse sile in nepostavno postopala, da bi zmagala. Verjeli bi jej, ko bi je ne poznali. Tedaj Ločnik je v leginih rokah.

Ločniški liberalci nasmukani. Jeden prvih hujš-kačev v Ločniku, plačano orodje „Lege“ gostilničar „Al Baluardo del Friuli“, ki je že mnogo škodil katoliški stranki pri zadnjih občinskih volitvah, skuhal jo je svojim somišljenikom, da jo bodo pomnili. Izposodil si je v Ločniku od več gospodarjev denarja — nekaj tisoč — in izginil čez noč z deklo, ne ve se kam — morda celo v Ameriko. Praščejo se opeharjeni za ušesi — a prekasno. Da bi se tudi vrnil, vsem ne bo poplašal, ker je bil že pred to zvijačo poln dolgov. Zaupajte liberalcem!

Goriški magistrat prepovedal je brez dovoljenja spuščati zrakoplove radi nevarnosti požara, ter zažugal neposlušnikom z globo do 100 gld.; v slučaju pa, da bi se ne mogla iztirjati denarna kazen, za vsacih 5 gld. z 1 dnevom zapor.

Načrt vipavske železnice poslalo je ministerstvo v Gorico. Tri tedne bode na ogled pri c. kr. okr. glavarstvu. Dal Bog, da bi se uže precej pričela graditi pomenljiva vipavska železnica.

Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici imelo je 28. maja izredni občni zbor. Premenilo je svoja pravila. Odslej sprejemali se bodo v društvo tudi podporni udje na deželi.

Od strele zadet. Pretekli teden bil je na Goriškem strašen vihar in grom. Dež je lil, kakor iz škafa. Na Oslavju v pemslem vikarijatu treščilo je v dimnik in ubilo Antona Primožiča kmetovelca. Nagle smrti čuvaj nas, o Bog!

Procesija na sv. Goro. Običajna kanalska procesija tretjo pobinkošno nedeljo vršila se je tudi

letos. Udeležencev bilo je mnogo. Vreme zjutraj lepo navdušilo je Kanalce na dolgo pot.

Toča je mnogo škodila po Brdih in Kanalskem. Grozdje je lepo kazalo, a marsikateri up je splaval po vodi. Kdo zna, kaj še bo? Upamo, da hudega ne. „Da sad zemlje daš in ohraniš“, prosimo Te, usliši nas.“

Umrli je Jožef Ivančič, predsednik kluba slovenskih goriških deželnih poslancev, za želodično boleznijo v Tolminu. Mož bil je delaven in obče spoštovan. Mir njegovej duši!

Tržaške novice. (O volitvah v mestni zbor). Koliko dela in truda, koliko pisanja po časopisih, koliko govorjenja in prigovarjanja in posvetovanja, koliko agitacije z besedami in denarjem in konec tega? — da je ostalo, kakor je bilo: progressova stranka neodrešencev ima večino v mestnem zboru, za IV. razred vseh 12, za II. tudi vseh 12, za I. pa 10 svojih poslancev, iz okolice za II. okraj pa enega, torej skupno 35 progressovcev. Vladna stranka ima v III. razredu vseh 12, v I. pa samo 2 svojih pristavev, pa tudi od teh so nekateri v narodnem pogledu zvesti privrženci italijanske stranke, ker „Piccolo“ sam jih prišteva med take; zakaj (tako „Piccolo“) Luzzatto Raf. in Burgstaller sta vedno glasovala z liberalci v narodnih vprašanjih, professor Vierthaler je ves unet za našo (italijansko) narodnost, inženier Vio pa je, še predno je sprejel kandidaturu, izjavil, da bo v narodnih vprašanjih glasoval z liberalci. Jasno je torej, da smo ostali pri starem. Avstrijsko čutenje se v zboru takih poslancev ne bo gojilo, to je gotovo; Slovenci nimajo pričakovati nič, ako ne da se bo njihova narodnost prezirala in zatirala, kakor in morda bolj ko dosedaj, katoličanje pa tudi ne morejo pričakovati nič, ker pravih katoličanov v mestnem zboru sploh ni, so pa pravi in krščeni židje, kojim je verski čut katoliškega ljudstva deveta briga. Da-li se bode v gospodarskem oziru kaj uspešnega storilo za Trst, je jako dvomljivo, ker tudi v tej zadevi se niso pokazali mestni zastopniki splošno posebno vnete. Sporočila, objavljena po dunajskih listih, da baje odstopi Rinaldini, so menda povse izmišljena.

V prid Ciril-Methodove družbe v Trstu je priredil odbor v nedeljo dne 18. t. m. v gledišču „Fenice“ velik koncert, pri kojem je sodelovala operna pevka gospa Strasser-Čehova, operni pevec gospod J. K. Teržnik, združeni tamburaši in pevski zbori. Koncertu je sledila burka s petjem v dveh dejanjih „Trije bratci“. Obširnega sporočila o vspehu nam čas (za izid lista) ne dopušča natisniti.

Duhovniške spremembe v Goriški nadškofiji: č. g. J. Bizjak imenovan administrator v Romans-u; č. g. Fr. Červ pojde iz Novak kot administrator k sv. Luciji na Mostu; č. g. J. Kosec iz Cerčna v Novake kot vikar; č. g. T. Guggenberger iz Ročinja za provizorja v Srednje.

Pozor davkoplačevalci! Finančni minister se je v svojem govoru odločno izrekel, da se pri iztirjanju davkov ne smejo goditi nepostavnosti in se je treba, kolikor mogoče, ogibati trdosti in brezozirnosti, in prosil naj se mu naznanijo slučaj, v katerih so se godile kake napake, in bode hitro zaukazal preiskave, in ukrenil, kar je prav. Zapomnite si to davkoplačevalci, in ravnajte se po tem! Ako mislite, da se vam resnično godi krivica, vam godrnjanje nič ne pomaga, pomagalo pa vam bo,

ako skrbite, da primernim potem (najboljše po poslancu) dotična zadeva pride ministru na znanje.

Katoliški Slovenci!

Resolucije I. slov. kat. shoda kažejo nam Slovincem pot, po kateri moramo kot katoliški narod hoditi, ako hočemo doseči časno in večno srečo. Prvi korak na tej poti smo že storili, vzbudila se je v Slovincih prava katoliška zavest.

Toda pri tem ne smemo ostati, ta vzbujena živa katoliška zavest sili nas, da pričnemo tudi dejansko izvrševati resolucije I. slov. kat. shoda, da pričnemo temelj polagati raznim blagim idejam. Šola, časnikarstvo, veda in umetnost, socialne razmere so vprašanja, katera moramo Slovenci tudi v svojem ožem okviru reševati.

V izvrševanje treba nam je raznih sredstev, in jedno sredstvo, katero je takoj neizogibno potrebno je — denar. Zato se obrača podpisani izvrševalni odsek stalne komisije za II. slov. kat. shod na vse zavedne katoliške Slovence, da blagovolijo v ta namen po svoji moči prispevati s kakim doneskom in v svojem krogu pridobivati zaveznikov, ki bi hoteli kaj žrtvovati v ta blagi namen.

Na ta način bi se ustanovil katoliški sklad.

Zloženi denar služil bo v praktično izvršenje resolucij I. slov. kat. shoda. Z rednimi mesečnimi doneski bi se dalo „katoliškemu skladu“ najhitreje in najbrže pomagati do tega, da bi z vso resnobo začel izvrševati svojo nalogo.

Zaradi tega prosimo vse one, ki bi hoteli prispevati, naj blagovole pošiljati denar g. J. Šiški, knezoškofijskemu tajniku v Ljubljani. Doneski se bodo redno izkazovali, in stalna komisija za II. slov. katoliški shod določi, kateri nameni katoliškega shoda in po kateri vrsti naj se podpirajo iz tega „katoliškega sklada“.

Najbolj umestno bi bilo, ako bi jeden gospodov v fari pobiral te mesečne doneske in jih skupno odpošiljal.

S prošnjo, naj Bog blagoslovi naše delo, blagoslovljeno od sv. Ošeta Leona XIII., lotimo se katoliški Slovenci dela, in gotovo bo imelo zaželene vspehe.

Navdušenost za najdražje svetinje slovenskega naroda in neumorna delavnost v svrhu tega plemenitega početja naj vodi nas vse!

V Ljubljani, dne 10. junija 1893.

Izvrševalni odsek stalne komisije za II. slovenski katoliški shod.

Dr. France Papež,
predsednik.

Josip Šiška,
tajnik.

Na znanje. — One p. n. gg. naročnike, ki so bili premeščeni, prosimo, naj nam blagovolijo po dopisnici naznani, kedar naj jim začnemo pošiljati list na novo mesto in pod katerim naslovom (zadnja pošta). One gg. naročnike pa, ki morda niso sprejeli zadnjih štev., vljudo prosimo, da nam to brzo javijo, ker je nam prišlo na uho, da se pri razpošiljanju lista na pošti malo pazi na red. Ako bi se neredi ponavljali, se bomo obrnili na dotično ravnateljstvo.

KOLEDAR.

21. junija, sv. Alojzij spoz., prekrasen izgled angeljske čistosti in iskrene pobožnosti. Stariši krščanski, varujte svoje otroke, da bodo po izgledu sv. Alojzija živeli!

24. junija sv. Janez Krstnik, prednik Kristusov, svet mož, jeklen značaj, ki se ni ustrašil tudi kralju Herodu očitati njegove hudobije.

25. Peta pobinkoštna nedelja. V listu nas opomina sv. ap. Peter, da bodimo „vsi jedne misli, usmiljeni, bratoljubni, milosrčni, in ponižni“ ter pravi, da „blagor nam, ako za pravičnosti voljo kaj trpimo“. — V sv. evangeliju pa nas svari nebeški Učenik, da naj bo naša pravičnost popolnejša kakor farizejev, kateri so le na videz delali dobro v pričo ljudij, da bi jih hvalili, v srcu pa bili polni nevoščljivosti in družih pregreh. Zato bodimo tudi v svojem srcu resnično takšni, za kakršne hočemo, da bi nas svet imel, namreč dobri; zakaj človek je toliko vreden, kolikor je vredno njegovo srce pred Bogom, ne pa kakor ga sodi svet, kateri gleda le zunanost, srca pa ne vidi. Bodimo popolni kristjani, ne pa hinavci!

26. Ss. Janez in Pavel, m. — 27. sv. Hema vd., sv. Vladislav kr. — 28. Sv. Leon II. p.; zap. post.

29. Praznik sv. ap. Petra in Pavla; ta sta najtrdnjše stebra kat. Cerkve; Peter pred tako malosrčen, da je iz strahu pred ljudmi zatajil Jezusa Kristusa, postal je po milosti božji poglavar vesoljne Cerkvi; Pavel, zagrižen sovražnik in preganjalec kristijanov, potem eden najgorečnejših oznanjalcev Kristusove vere. To so čudeži milosti božje! Kristijan, trdno se drži vere, katero te uči rimsko-katoliška Cerkve, zakaj to sta učila prvaka aposteljev, spoštuj sv. Očeta papeža, on je naslednik sv. Petra, namestnik Kristusov!

2. julija. 6. pobink. ned. Obiskovanje Marije Device pri Elizabeti.

Urnik službe božje.

I. Cerkveni govori v slovenskem jeziku v Trstu.

1.) Pri sv. Antonu nov. vsako nedeljo in praznik ob 6 zjutraj in 3 popoldne.

2.) Pri sv. Antonu star. vsako nedeljo in praznik ob 6½ zjutraj in 3½ popoldne.

3.) Pri sv. Jakobu vsako nedeljo in praznik ob 9 dopoldne in 3 popoldne.

II. Cerkveni govori v slovenskem jeziku v Gorici.

1.) V stolni cerkvi vsako nedeljo in praznik ob 6. zjutraj.

2.) Pri sv. Jgnaciju na Travniku in pri sv. Vidu na Placuti vsako nedeljo in praznik ob 6. zjutraj.

3.) Pod Turnom vsako drugo nedeljo ob 6. zjutraj.

4.) V semeniški kapeli vsako nedeljo ob 3 popoldne.

5.) Na Kostanjevici vsako tretjo nedeljo v meseci ob 2 in pol popoldne za tretjerednike.

Raznoterosti.

— Umrl je v Razdrtem na Notranjskem gosp. Hinko Kavčič, deželni poslanec Kranjski in nadžupan. N. v m. p.

— Premeščen je č. g. J. Kosec iz Cerkna v Novake za vikarja.

— Bar. Andr. Winkler je bil soglasno imenovan častnim občanom Trnovske občine pri Gorici.

— Gledišče zgorelo je v Nimes na Francoskem tako, da mu je ostalo samo pročelje (sprednja stran), zgorela je tudi vsa obleka igralcev. To gledišče je bilo še enkrat pogorelo l. 1875. Morda je tudi tu prst božji, ker so postala dandanes gledišča po nekaterih krajih prava šola nenravnosti, kjer se zatira čut sramožljivosti ter se trga iz src kristijanov sv. vera.

— Kazen za prelomljen nedeljski počitek. V Svitu na Švicarskem je okrajna sodnija obsodila na 310 frankov (kron) ravnateljstvo Št. Gotardske železnice, ker je ukazala izvršiti nekatera dela na Gospodov dan. Inženjerja, ki je delo nadzoroval, pa ni hotel sodniji imenovati delavcev, ki so ta dan delali, so djali v zapor. Tako se skrbi po družih krajih za nedeljski počitek.

— Kaj učini strah in žalost. V Palanži je šla 20letna deklica z malim dečkom vozit se po jezeru, kar pade po neprevidnosti deček v vodo; pogumna deklica pa ga zgrabi in reši gotove smrti, toda strah jo je tako presunil, da je zbolela in po 3 dneh umrla. Njena 23letna sestra zvedevši to žalostno novico, je tudi zbolela in šest dnij za njo umrla.

— Odkod izvira moč židov? Sloveči govornik, abbé Garnier, je govoril pri nekem zborovanju o vprašanju: „Kako je to mogoče, da vodijo židje francoski katoliški narod?“ Katoličanov je 38 milijonov, židov pa še sto tisoč ne, in vendar zavzemajo najimenitnejša mesta: med vojaki, pri mornarici, v finančnem ministerstvu, pri šolah. Polastijo se vseh uradov razven onih, kjer je treba delati. Pristopimo k trumi delavcev, trudijo li se med njimi židje? Na kak način pa so mogli doseči tako vsegamogočnost, ko še niso smeli biti pred pol stoletjem francoski občani? S tiskom! Pomagati moremo sebi in ljudstvu, ako odrekamo načelno židovskim listom vsako pomoč. Katoličan stori in izvrši trden sklep, da ne bodeš bral strupenih časopisov, da bodeš z vso skrbjo deloval za poštene, krščanske liste in jih razširjal, ker le-ti kažejo ljudstvu pravo pot.

— Hude sanje. Nekemu delavcu se je sanjalo, da je videl štiri podgane, ki so vanj silile. Največja je bila prav debela, dve ste bili suhi in četrta slepa. Nihče mu ni znal sanj razložiti, dokler ne pride njegov sinček Joško; on mu razloži sanje tako-le: Velika, debela podgana, katera vas ujeda, je naš sosed krčmar; vse mu prinesete. Suhi podgani sva midva z materjo, in slepa podgana ste vi, ljubi oče, ker nočete mater ubogati. „Slovenec.“

— Za slov. konvikt sv. Alojzija so darovali: P. n. gg.: Kumar Karol 100 gld., Valentin Pelicon 20 gld. Bog povrni tisočero.

— Za družbo sv. Cirila in Metoda je daroval č. g. Ant. Notar, kapelan v Plaviji 10 gld. V ime slovenske dece „Bog povrni!“

— Slovenci! Spominjajte se pri vsaki priliki velevažne družbe sv. Cirila in Metoda.

Priporoča se vsem sorojakom, da bi ga blagovolili podpirati v njegovej obrti.

Bajt Ivan

krojač **GORICA** krojač
ulica „Treh kraljev“ (Via tre re)

NOVA PAVLETIČEVA HIŠA.

M. POVERAJ,

trgovec in krojaški mojster
v **GORICI**, na **TRAVNIKU**

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega blaga za obleko raznih stanov, ovratnike za čast. duhovščino, opravo za c. kr. častnike in uradnike, vsakovrstno izgotovljeno perilo itd. itd.

☛ Vse po poštenu ceni. ☛

G. Likar

trgovec, **GORICA**. Semeniška ulica 10.

Ima v zalogi mašne in šolske knjige, sv. podobne, tiskovine za farne in županijske urade, raznovrstni papir, vsakovrstne pisarske in šolske potrebščine.

☛ Preskrbi tudi tisk za vizitke in vsakovrstne naslove, zavitke itd. po najnižjih cenah.

Čebelno-voščene sveče!

J. KOPAČ

Solkanska cesta št. 9 v Gorici

Sveče iz pravega čebelnega voska izdelujem in prodajam po 2 gl. 45 kr. kilo.

Za pristnost sveč pod mojo postavno protokolovano znamko, zagotavljam popolno jamstvo. Kdor drugače dokaže, dobi vsako odvzeto naročilo brezplačno in po vrhu še 100 gl. nagrade.

Priporoča se čč. duhovščini in č. cerke. oskrbništvom!

Čebelno-voščene sveče!

Novina na cerkveno-glasbenem polju:

Slava Bogú. Cerkvene pesmi.

I. zvezek.

20 mašnih pesmi zložila P. Ang.
Hribar in P. Hug. Sattner iz reda
sv. Frančiška.

Cena partituri 80 kr., vsak glas 15 kr.,
po pošti 5 kr. več.

Lobica se izključljivo le v frančiškanskem samostanu v Ljubljani.

Anton Jerkič

fotograf v Gorici, v ulici Sv. Klare št. 5.

Edini slovenski fotograf priporoča se sl. občinstvu, osobito preč. duhovščini v mestu in na deželi, da bi ga podpirali v njegovem podjetju. Izdeluje vsa v fotografsko stroko spadajoča dela strogo natančne in elegantne oblike. Za delo jamči. — Zaloga zanimivih stereoskopičnih obzorov od Gorice in okolice. — Cena posameznim 50 kr., 12tim pa samo 4 gl.

Anton Urbančič

G o r i c a

trgovec s tkanino in drobnino v Raštelu št. 20

Priporoča se svojim sorojakom ter naznanja, da prodaja razne tkanine za moške in ženske obleke, ovratnice, ovratnike, nogovice, trakove, gumbe, bombaž, sukanec in sploh ves drobiž, ki ga rabimo pri obleki.

☛ Nizke cene ☛

Z a o g l a s e

v „Primorskem Listu“ se plačuje po prostoru ali pogodbi. Celoletni veliko popusta.